

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hónap 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMÍVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési minisiteri biztos.

Előfizetési ára egész évre egy községnek, mint magánosoknak két korona, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapest, VII., Kerepesi-út 54. sz. egyszerre küldendő be.

A m. k. Belügyminisiterium 1891. évi 33.881. sz. rendelete szerint e közlönyre minden község előfizetni tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisiterium 20.899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

A bokor-gyümölcsfákról.

Az összes — különösen német — külföldi pomológiai s fatenyésztési napi irodalmat, mondhatnám, uralja a bokor-gyümölcsfákról, bokor-gyümölcsösökről folyó vita.

Azt hiszem nem lesz érdektelen lapunk tisztelt olvasóira, ha e vitát, szűk helyünk által követelt rövideggyel, forrásaim némelyikének megnevezése mellett, az olvasottak s a kérdést illetőleg alkotott saját tapasztalataim alapján, megismertetni igyekszem.

Különösen a földmívelési lapokban, már több idő óta panaszkodnak a gazdák, hogy a gazdaságtól nagy tereket elfoglaló gyümölcsösök igen későn kezdenek jövedelmezni s jövedelmük akkor sincs arányban az általuk elfoglalt hely kiterjedésével; ezért a kertészettől oly gyümölcsfa-nevelést s kezelést követelnek, mely rövidebb idő alatt, kisebb helyen, nagyobb tiszta hasznot nyújtson.

Az alakfák, melyek kevesebb helylyel beérnek, az egyszerű praktikus gazdára nézve kérdésbe sem jöhetnek. Ezeknek nemcsak idomításához, de fentartásához is tudományos szakszerű képzettség, a fametszés elméleti s gyakorlati teljes alapos tudása, nagy figyelem s rendkívüli szorgalom mellözhetetlen kellékek. Ehhez a gazdaságában más teendőkkel elfoglalt tulajdonosnak nemcsak a kellő ismerete, de még csak a kellő ideje sincs meg.

Gondolni, próbálni kellett tehát valami egyebet. Így jutott el a gyümölcsészek, a faiskola-tulajdonosok egy része, az újabb időben, a bokor-gyümölcsfák neveléséhez s a bokor-gyümölcsösök ültetésére; s ebben vélve a jelzett baj alapos gyógyszerét föltalálni, nem is késnek kürtölni, hogy azt meg is találták. Szerintük a bokor-gyümölcsös lesz a jövő egyetlen, kizárólagos gyümölcsöse, mely alak ki fogja szorítani a gyümölcsfák eddig czélszerűnek ismert összes alakzatait.

Mennyiben alapos vagy önámítás ez állítás, mi hasznot vagy kárt hozhat e törekvés gyümölcsészetünkre, ennek fejtegetése, lehető bizonyítása e sorok czélja.

Mielőtt mélyebben bele mennék e dologba, szabad legyen kifejezni azon meggyőződésemet, hogy édes hazánknak, tehát gyümölcsészetünknek helyzete is sokban különbözik a külföldi állapotoktól.

Nálunk — bármilyen becses is magyar ember előtt a föld — alig képzelhető birtokos, ki gazdaságában meg ne találhatná a helyet a viszonyainak megfelelő gyümölcsöshöz, ha azt az eddigi modorban, magas- vagy közép-törzsű fákból kell is kiültetnie.

Az így ültetett gyümölcsösben a fák távolsága — szilva s barack kivételével — 10 méternél kisebb alig lehet.

Az ennyire távol álló fák alatt a földet, a fák hasznára is, több évig lehet más, különösen kapás növényekkel művelni úgy, hogy azok a területre jogosan róható jövedelmet megadják. A gazda jövedelme csakis azon pár évben csökken némileg, mikor a felnőtt fák árnyéka az aljnövények hasznos termelését megnehezíti s részint ki is zárja, gyümölcs pedig még nem terem annyi, hogy ez a hiányt pótolja.

A mi viszonyainkban a gyümölcsészetnek, itt a haszonhajtó nagyobb gyümölcsstermesztést értve, nem a tér hiánya, nem gyümölcsfáink alakja, nem gazdáinknak e fölött való panaszja, de igen sok más az oka, a mire e kis czikk keretében kitérnem nem lehet.

A bokor-gyümölcsfáért rajongók egy része azt hirdeti, talán hiszi is, hogy elég a nemes ágat a törpe alanyok valamelyikébe beoltani, s ha az megfogant, a nemes fát helyére kiültetni; azután minden további nevelés, metszés, tehát — s ez a fő áldás — minden további gond és munka nélkül ott hagyni, hogy nőjön tetszése szerint, éljen — székelesen kifejezve — Isten számára. De azért teremjen mentől hamarabb, mentől többet s mentől jobbat.

A szakavatott metszésnek, az idomított fák nevelésének egyik nagymestere Gaucher N. Stuttgartban, megmutatta, hogy nem ellensége a bokor-gyümölcsfának, mert már 1876-ban ezekből alkotta meg »Obstwäldle« nevű egyik gyümölcsösét; azon-

Galagonya mint körtefák alanya. *Mocsáry István* urtól, *L-Sergé*-ről kaptuk a köv. érdekes értesítést: »A két utóbbi évben rendkívül nehéz, veres és nedves agyagföldben próbáltam a körtefajtáknak galagonyára oltását, mivel ilyen talajban ezen alanyon legtartósabb életű a körte. 40 fajtából 20—20-at oltottam. Legszébb eredményt mutattak: »Madame Treuvé« 85°/_o, »Beurré Bachelier« 80°/_o, »Beurré Henri Courcelle« 65°/_o; a »Téli esperes«, mely pedig különösen szokott ajánlatni ezen alanyra, 124 oltványból 42 drbot tartott meg.«

Gyümölcsstermés az Egyesült-Államokban. *New-yorki* konzulátusunk jelenti, hogy az észak-amerikai Egyesült-Államok idei gyümölcsstermése rendkívül gazdag lesz és különösen a *szőlőszüret* kilátásai mutatkoznak igen kedvezőeknek. Kivételt képez az *alma*, melynek szüretje éppen a jelentékenyebb almatermelő államokban *igen gyengének* ígérkezik.

A magyar szőlő- és gyümölcsstermelők szövetkezete, mely fennállása első évében a hazai csemege-szőlőnek külföldön való értékesítését vette fel működése körébe — mint értesülünk — meg kezdte tevékenységét és már eddig több kocsirakomány szőlőt vitt ki és értékesített a berlini piacon. Örvedetes jelenség, hogy a küldemények az előirt szállítási idő alatt és kifogástalan állapotban érkeztek Berlinbe. Az értékesítés is sikerrel járt, a mennyiben az első küldemény fontja 23 pf., a későbbi már 23 és 34 pf. áron kelt el. Az első szállítmányból 36 fillér, a többiekből már 38 fillér maradt kg-onként tisztán a termelőknek. Már ezen árak is körülbelül 6—8 fillérrel magasabbak az itteni piacon jelenleg érvényben levő *nagybani* áraknál és remélhető, hogy a többi küldeményeket még jobb árakon sikerül értékesíteni. De nem egyedül ezen bevételi többletben rejlik a szövetkezet eredményes működése, mint inkább abban a körülményben, hogy a felküldött Chasselas szőlőnek a berlini piacot már is sikerült meghódítania és biztos kilátás van rá, hogy legnagyobb versenytársát, az olasz szőlőt rövid időn belül ki fogja szorítani. A szövetkezet az eddig elért eredményeken felbuzdulva, működését szélesebb alapokra fogja fektetni és azon lesz, hogy a gazdaközönség minél szélesebb rétege vegye igénybe szolgálatait.

A gyümölcsértékesítési tanfolyam látogatottsága. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a gazdák kioktatása céljából tudvalevőleg f. é. aug. 26—31-ig tartó hatnapos gyümölcsértékesítési tanfolyamot hirdetett a budapesti m. kir. kertészeti tanintézetben. Mennyire szükséges ily tanfolyamok tartása, bizonyítja az, hogy a tanfolyamra közel százan jelentkeztek; úgy, hogy bár a tanfolyamot szept. 2—7-ig megismételték, még sem volt lehetséges a résztvenni óhajtókat mind felvenni. Azok, a kiket felvettek a tanfolyamra, mind nagy buzgósággal és érdeklődéssel látogatták az előadásokat és vettek részt a tanulságos gyakorlatokban.

A gyümölcstörköly mint takarmány. A gyümölcs borkészítésnél visszamaradó egészséges, romlatlan

és friss gyümölcstörkölyt a gazdasági állatok szívesen fogyasztják anélkül, hogy az ártalmukra lenne. Csak nem szabad azt tulságos mennyiségben és magában adni, hanem felváltva más takarmánnyal. Tápláló értékre az idevágó kémiai elemzések szerint egyértékű az a réti szénával vagy a takarmány-répával; a kilúgozott répaszeleteknél vagy a szalmánál pedig mindenesetre többet ér. Nagy gondot kell azonban annak konzerválására fordítani, mert a megpenészedett vagy erjedésben levő törkölytől az állat megbetegedhetik. Éppen ezért vagy kiszáritják azt, vagy pedig jó szorosan betaposva, légmentesen lefojtják. Így romlatlanul eltartható hosszabb ideig. — Minthogy azonban újabban több helyen tapasztalták, hogy a kierjesztett és pálinkának kifőzött törköly tápláló értékéből mitsem veszít, az állatok pedig korpával, szecsával keverve még szívesebben eszik, — tanácsosnak látszik azt kierjeszteni, pálinkának kifőzni és csak aztán etetni fel. Ily módon egy hektoliter almatörkölyből átlag 3 liter pálinkát lehet kapni. Az persze számítás dolga, vajjon a szeszfőzési illetékek és a fáradság költségei megtérülnek-e ez által? Mondanunk sem kell, hogy a pálinkának kifőzött gyümölcscsufre szintén felhasználható takarmányozásra.

A szilva eltartása. A szilva egyike a nyers állapotban legnehezebben eltartható gyümölcsöknek. A következő eljárással azonban többeknek sikerült már pár hónapig p. karácsonyig épen eltartani a szilvát. Az eltartásra szánt szilvát igen későn szedjük le a fájáról; akkor, amidőn a száras végén már némileg töppedni, ránczosodni kezd. Ekkor széttergetjük pár napra egy jó szellős helyiségben, hogy kellően megszikkadjanak. Azután ládába rakjuk liszt vagy korpá közé, úgy, hogy egymást ne érintsék és köröskörül jól betakarva legyenek. Ha a láda megtelt, a fedelét lehetőleg légzáróan reá alkalmazzuk és egészséges levegőjü hideg de száraz szobába vagy gyümölcseltartó helyiségbe helyezük el. Mikor a gyümölcsöt fogyasztás végett kiszedjük, azt egyenként megtörölgetjük, szőr szitára rakjuk és forró vízzel telt fazék fölé kellő magasságba helyezük, úgy, hogy a felszálló forró gőzök ne közvetlenül ériék a gyümölcsöt, hanem előbb némileg lehülhessenek. E művelet folytán a szilva eredeti ízét sőt üdeségét is meglehetősen visszakapja és kiváló csemegéül kínálkozik. Ez eljárással idáig leginkább a kék szilvafajtákat sikerült konzerválni.

Szilva elrakása eczetbe. Szép, egészséges szilvákat alkalmas üvegbe rakunk s azt következő folyadékkal leöntjük: főzzünk fel 1 liternyi jó boreczetben félkiló cukrot, egy darabka fahéjat s kevés szegfűszeget, azután, miután e folyadék lehült, úgy töltjük a gyümölcsre. Nyolcz nap múlva öntsük le ezt az eczetet a gyümölcstről, forraljuk fel újra és lehülés után megint töltjük vissza, mire az üveget a szokott módon kössük be és alkalmas helyre tegyük el. Körtét ilyen módon szintén jól eltarthatunk. Főddolog azonban, hogy az eczet valódi boreczet és kifogástalan jó legyen.

GYÜMÖLCSKERTÉSZ.

A KÖZSÉGI FAISKOLÁK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hónap 10-én és 25-én.

KIADJA A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTER.

Szerkeszti: MOLNÁR ISTVÁN,

kir. tanácsos, orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési minisiteri biztos.

Előfizetési ára egész évre egy községeknek, mint magánosoknak két korona, mely a lap kiadóhivatalának: Athenaeum r. társulatnak Budapest, VII., Kerepest-út 54. sz. egyszerre küldendő be.

A m. k. Belügyminisiterium 1891. évi 33.831. sz. rendelete szerint e közlönyre minden község előfizetni tartozik. — A Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minisiterium 20.899/1891. sz. a. az összes felekezeti hatóságoknak ajánlotta.

A bokor-gyümölcsfákról.

Az összes — különösen német — külföldi pomológiai s fatenyésztési napi irodalmat, mondhatnám, uralja a bokor-gyümölcsfákról, bokor-gyümölcsösökről folyó vita.

Azt hiszem nem lesz érdektelen lapunk tisztelt olvasóira, ha e vitát, szűk helyünk által követelt rövideggyel, forrásaim némelyikének megnevezése mellett, az olvasottak s a kérdést illetőleg alkotott saját tapasztalataim alapján, megismertetni igyekszem.

Különösen a földmivelési lapokban, már több idő óta panaszkodnak a gazdák, hogy a gazdaságtól nagy tereket elfoglaló gyümölcsösök igen későn kezdenek jövedelmezni s jövedelmük akkor sincs arányban az általuk elfoglalt hely kiterjedésével; ezért a kertészettől oly gyümölcsfa-nevelést s kezelést követelnek, mely rövidebb idő alatt, kisebb helyen, nagyobb tiszta hasznot nyújtson.

Az alakfák, melyek kevesebb helylyel beérnek, az egyszerű praktikus gazdára nézve kérdésbe sem jöhetnek. Ezeknek nemcsak idomításához, de fentartásához is tudományos szakszerű képzettség, a fametszés elméleti s gyakorlati teljes alapos tudása, nagy figyelem s rendkívüli szorgalom mellőzhetetlen kellékek. Ehhez a gazdaságában más teendőikkel elfoglalt tulajdonosnak nemcsak a kellő ismerete, de még csak a kellő ideje sincs meg.

Gondolni, próbálni kellett tehát valami egyebet. Így jutott el a gyümölcsészek, a faiskola-tulajdonosok egy része, az újabb időben, a bokor-gyümölcsfák neveléséhez s a bokor-gyümölcsösök ültetésére; s ebben vélve a jelzett baj alapos gyógyszerét föltalálni, nem is késnek kürtölni, hogy azt meg is találták. Szerintük a bokor-gyümölcsös lesz a jövő egyetlen, kizárólagos gyümölcsöse, mely alak ki fogja szorítani a gyümölcsfák eddig czélszerűnek ismert összes alakzatait.

Mennyiben alapos vagy önámítás ez állítás, mi hasznot vagy kárt hozhat e törekvés gyümölcsészetiinkre, ennek fejtegetése, lehető bizonyítása e sorok czélja.

Mielőtt mélyebben bele mennék e dologba, szabad legyen kifejezni azon meggyőződésemet, hogy édes hazánknak, tehát gyümölcsészetiinknek helyzete is sokban különbözik a külföldi állapotoktól.

Nálunk — bármilyen becses is magyar ember előtt a föld — alig képzelhető birtokos, ki gazdaságában meg ne találhatná a helyet a viszonyainak megfelelő gyümölcsöshöz, ha azt az eddigi modorban, magas- vagy közép-törzsű fákból kell is kiültetnie.

Az így ültetett gyümölcsösben a fák távolsága — szilva s barack kivételével — 10 méternél kisebb lehet.

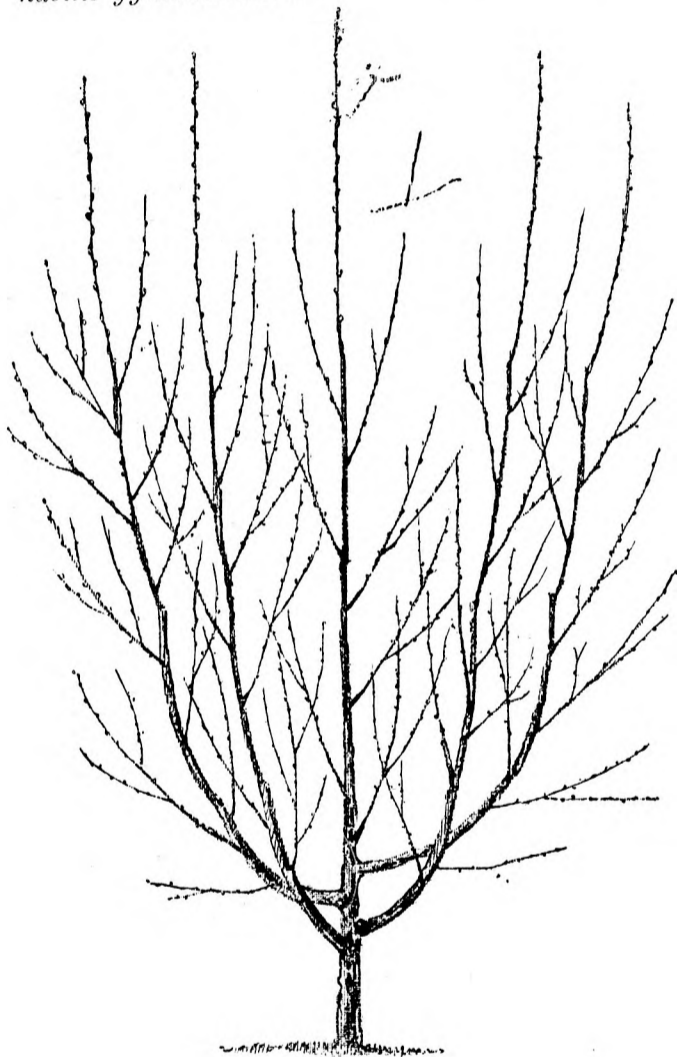
Az ennyire távol álló fák alatt a földet, a fák hasznára is, több évig lehet más, különösen kapás növényekkel mivelní úgy, hogy azok a területre jogosan róható jövedelmet megadják. A gazda jövedelme csakis azon pár évben csökken némileg, mikor a felnőtt fák árnyéka az aljnövények hasznos termelését megnehezíti s részint ki is zárja, gyümölcs pedig még nem terem annyi, hogy ez a hiányt pótolja.

A mi viszonyainkban a gyümölcsészetenek, itt a haszonhajtó nagyobb gyümölcstermesztést értve, nem a tér hiánya, nem gyümölcsfánk alakja, nem gazdáinknak e fölött való panaszja, de igen sok más az oka, a mire e kis czikk keretében kitérnem nem lehet.

A bokor-gyümölcsfáért rajongók egy része azt hirdeti, talán hiszi is, hogy elég a nemes ágat a törpe alanyok valamelyikébe beoltani, s ha az megfogant, a nemes fát helyére kiültetni; azután minden további nevelés, metszés, tehát — s ez a fő áldás — minden további gond és munka nélkül ott hagyni, hogy nőjön tetszése szerint, éljen — székelesen kifejezve — Isten számára. De azért teremjen mentől hamarabb, mentől többet s mentől jobbat.

A szakavatott metszésnek, az idomított fák nevelésének egyik nagymestere Gaucher N. Stuttgartban, megmutatta, hogy nem ellensége a bokor-gyümölcsfának, mert már 1876-ban ezekből alkotta meg »Obstwäldle« nevű egyik gyümölcsösét; azon-

ban Pékrun Arthur weisser-hirschi (Drezda mellett) birtokos idézése szerint a mostani irányra határozottan kijelentette: »Ha nem akarjuk az egész gyümölcsészetet tönkre tenni, a bokor-gyümölcsfát csak is bizonyos kivételes helyen és esetben használjuk, s annak az új iskola szerint való kezelését ajánlani semmi esetre nem lehet. A bokor-gyümölcsfa ültetését csakis oly gazdánál nézhetjük el, ki nem bánja, ha gyümölcsöséből teljes vadon lesz is, kinek arra, hogy fáit okszerűn kezelje, sem szenvedélye, sem szorgalma, sem ideje nincs meg. *Ez eljárás elfogadható, lehetetlenné tenni minden racionális gyümölcsészetet.*«

28. ábra.

Az új iskola fanatikussai azt állítják, hogy az ő fáik 70 centiméterre állhatnak egymástól. Bizonyosan nem éltek még, mikor egy ízben az orsófák ültetését akarták — helykiméleléből — erőltetni, de a tapasztalás bebizonyította, hogy még 1 méternyi távolság sem volt elég, ezen legsudarabb fáknak sem. A ki pénzét nem akarja az ablakon kidobni, de gyümölcsöt akar szedni, annál a bokorfák egymástól való távolsága sem lehet — faj és nem szerint változva — kisebb 2—5 méternél.

Heeschen neuenfeldi birtokos előadása szerint, a bokor-gyümölcsösök apostolai, mikor a biztos

síkerrel biztatnak, arra hivatkoznak, hogy az úgy nevezett »Altes Land-ban« a bokor-gyümölcsfák tenyésztése évtizedek óta virágzik. Igaz. Oka igen egyszerű. Az »Altes Land«-ot, Blankenese, Hamburg, Altona, Harburg, Buxtehude népes városok környézik. Minden tekintetben igen kitűnő talaja az Elbánál, melytől csak töltések által van elválasztva, mélyebben fekszik; ezért, valamint a tengeri szellők folytán levegője is nyirkos; a nagy gyümölcsfogyasztó városok, nemcsak a gyümölcs értékesítését teszik biztossá, de lehetővé teszik azt is, hogy ezt a termelő közvetlenül maga értékesíthesse.

Igy rendkívül kedvező viszonyok közt, a gyümölcsstermesztés felvirágzása igen természetes.

Mind a mellett az Altes Land boldog termelői sem hagyják fáikat a jó Isten és a természet kizárólagos gondozására, bele elegyednek magok is, sőt nagyon is utánuk látnak, hogy a beözönlő idegen, különösen amerikai gyümölcsöscsel a versenyt az említett városokban kiállhassák.

A neuenfeldi gyümölcsstermelő egyesület ültet nagyobb bokor-gyümölcsösöket. E működésre azon hitők ösztönzi, hogy:

A bokorfa — persze ők okszerűn kezelik — hamarabb nevel termő galyat mint a magas, tehát hamarabb terem.

Ha a fajtákat jól megválasztották, a gyümölcs minősége jobb.

A bokor-gyümölcsfa szerintök kevesebbet szenved az idő viszontagságától, termése tehát biztossabb, így egyformán jövedelmez.

Heeschen kísérleteket tett az iránt: igaz-e az az állítás, hogy a bokorfa nem más mint törzsetlen nagy fa, s az időnkénti takarítással minden rendszeres metszés nélkül, hasznosan fejlődik. Ő nevelt fákat minden metszés nélkül s nevelt másokat tulságosan erős metszéssel. Egyik eljárás sem volt hasznos.

Vannak ugyan egyes fajták, melyekből egyes példányok egészen magokra hagyatva is helyes formát vesznek fel, de ez ezen fajtáknál is csak ritka kivétel. A metszés nélkül hagyott fának nincs gerince, bordája, szóval nincs váza, rendszeren illő korona képzése nélkül felnyurgul, végig megtelik virágrüggyel, de csakis kevés és silány gyümölcsöt bír hozni. A módon tul megmetszegetett fa ellenben sok erős faágat hajt, de ennek termését bizony hiába várjuk.

Ezeken okulva Heeschen, előadása szerint, fáit most következőleg kezeli:

Erős, egészséges, egyéves, nemes csemetéjét ősszel, lehetőleg korán, elülteti egymástól minden irányban 3 méter távolságban ásatott gödrökbe, hogy minden bokorfának legyen 9 négyszög méter tere. Az ültetéshez trágyát soha, beiszapolást csak rendkívüli száraz időben használ. A fákat kissé betapossa. Tavasszal az éves hajtást a földtől 40 centiméternyire úgy metszi el, hogy a csemete több oldal hajtást csinálhasson. 40 centiméter mélyebben metszeni el a csemetét nem jó; ennyi törzs kell, hogy a fa tövét kapálni, trágyázni lehessen s majd terméskor az alsó gyümölcsök sárosak ne legyenek.

Az oldalhajtásokra nagy gondot fordít s azokat arra erőlteti, hogy egyenlő erősek s hosszúak legyenek. Ezeket, valamint a középső szívhajtást is, a 2-ik évben, ugy a 3-ik s 4-ik évben is, a fajtának megfelelőleg szakszerűen megmetszi, az alkalmatlan helyen ággal fenyegető rügyeket előre megsemmisítvén. Így nevel rendes, erős vázu, minden ízében egészséges, jó arányú ötéves fát. Az 5-ik évtől fogva már csak időnként takarítja s ritkítja a fát, de még a legfelsőbb galyakat sem metszi vissza többé, nehogy a fát ez által buja fanövelésre ösztönözzvén, a termékenységnek ártson.

A 28. ábrában mutatom be az így nevelt 5 éves Hawthornden almafa képét, mely a jól nevelt fiatal bokor-gyümölcsfa igazi mintaképe s mely már ötéves korában 9 font remek szép gyümölcsöt termett.

Fő dolog, hogy a bokorfának alól jól fejlett, egyenletesen erős ágai legyenek.

Heeschen általánosan ajánlja a gúla alakot. Ezzel szemben, sok évi tapasztalásom folytán, azt merem állítani, — hogy mindig haszongyümölcsészetről szólva — általánosan ajánlatos forma nincs. Mikor a kertész metszési czéllal faiskolájába lép, csemetéit kell egyenként — úgy szólván — megkérdeznie, azaz megbírálania: melyik alakhoz mutat hajlamot. Az így jelzett irányban kell a metszést végezni. A hol ez történik, én azt, a csemetén nem követtetvén el semmi erőszak, a fa jó fejlődésére, egészségére, tehát hasznosságára is áldásnak tekintem. Így igyekeztem ezt annak idején gyakorolni s ily esetben nem ismerhetem el, a mit még a metszés barátai közül is többen állítanak, hogy: a metszés szükséges ugyan, de »szükséges rossz«. Én azt, ha jól végzik, a siker egyik legfőbb biztosítékának tapasztaltam.

(Vége következik.)

T. L.

Mennyiben módosíthatja az alany a nemes részt?

(Vége.)

Kétségtelen, hogy az alany a nemes gallyra és megfordítva az utóbbi az alanyra, bárminő tulajdonságokat átruházhat, tehát nemcsak színbeli tulajdonságokat, hanem olyanokat is, amelyek a levél, az ágak, a korona, a törzs formájára, a gyümölcs nagyságára és ízére, valamint a belső, szabad szemmel nem látható életfolyamatokra vonatkoznak. Az egymásra hatás lehet föltűnő, de lehet alig észrevehető is; és a fönnebb idézett példák egyikéből következtetve, valószínű, hogy néha az első években még kis mértékben mutatkozik, de azután évről-évre határozottabb formát ölt.

Ezen a téren ismét csak számos kísérlet hozhat némi világosságot a jelenségek titkaiba és talán sikerülne még törvényeket is fölismerni, melyek a szervezetek kölcsönös átformáló hatalmát szabályozzák. Az idevágó kísérletekhez természetesen olyan

alanyok szükségesek, amelyek faja egészen biztosan ismeretes. A fajtát már sokkal nehezebb tiszta minőségben megkapni, mivel a szabadjára hagyott fák bibéje különféle más fajták virágporát kapja és a magszemek a legkülönbélebb keresztezések eredményei lehetnek. De azért a kísérletezőnek még ebben az irányban is módjában van egészen tiszta faktorokkal dolgozni. Mert ha valamely gyümölcsfának egy-egy virágcsoportját kivirágzás idején megfosztjuk porzóitól, és papírral vagy tüllel bekötjük, akkor a rovarok már nem vihetnek az ilyen virágok bibéire máshonnan virágport, hanem mi magunk ecsettel mesterségesen igenis beporozhatjuk tetszés szerinti fajták virágporával és akkor határozottan tudni fogjuk, hogy az illető virágokból keletkező magvak, minő keresztezések eredményei. Olyan fajtánál, mely a maga porával is termékenyül, a magvak tisztán ezt a fajtát fogják képviselni abban az esetben, ha valamelyik virágcsoportját — porzóit meghagyva — bekötjük és virágzáskor ecsettel segítjük a virágport ugyanannak a virágnak bibéjére.

Azt hiszem, hogy külföldön ilyen irányú kísérletek már meg is indultak és eredményeik azért is érdekeseknek ígérkeznek, mivel azok a kertészek, a kik már eddig is azt állították, hogy az alany fajtája módosítja a nemes gally gyümölcsének minőségét, nem voltak egyetértő véleményben a hatás minőségét illetőleg. Egy részük ugyanis azt állította, hogy zamatosabb gyümölcsöt terem az a nemes korona, mely egészen erdei vad fajtára van oltva; másrészüik éppen ellenkezőleg azt tartotta, hogy jobb gyümölcs várható olyan fakoronáról, melynek alanya nemes gyümölcs magvából keletkezett. Lehet, hogy mindkét félnek igaza van bizonyos tekintetben; a szerint t. i., a hogy a gyümölcs zamatát vagy pedig színét és nagyságát veszik a bírálathoz alapjául.

Tudjuk, hogy a kerteinkben levő fajtaváltozatok nem mind kereszteződés útján magból jöttek létre, hanem az u. n. »szelekció« útján is. A kertészek mind tudják, hogy ugyanazon fajta-hoz tartozó faindividuumok közt sokszor jelentékeny eltérések vannak, és a legkiválóbb példányokról szokták, ha lelkiismeretesek és pedánsok, az oltógallyakat venni. Ha ezt állandóan pontosan megtartják, ugy ezen a réven is tökéletesíthetik a már meglévő gyümölcsfajtákat. A tudomány mai állása kétségtelenné teszi, hogy ezek az eltérések ugyanazon fajta-hoz tartozó faegyének közt jó részt az alany módosító erejének róhatók föl.

Az idevágó kísérletek nem csupán magról kelt alanyok útján végezhetők, hanem ugy is, hogy egy ismert nemes fajtára ráoltunk egy másik fajtát.

Még érdekesebb megfigyelések ígérkeznek olyanformán, ha két eltérő fajt vagy fajtát nem egymás fölé oltják, hanem csak oldalvást, a törzs oldalain alkalmazott metsző lapok útján kapcsolják össze, ugy hogy mindkét egyén megtartja a maga gyökerét, de nedveik azért érintkezésbe jutnak egymással. Általános növényfiziológiai álláspontból ilyen próbák már azért is indokoltak,

†

mert igen különböző növényfajokat lehet ilyenformán belsőbb érintkezésbe hozni, olyanokat is, melyek egymásra nem olthatók, de ilyenformán oldalvást nedvrintkezésbe hozva, esetleg befolyást nyerhetnek egymásra.

Mindezek az elméleti tanulmányok nagy jelentőségük a gyakorlatra; tulajdonképpen nem is elméletiek, mert hiszen tisztán a gyakorlati kísérletek terén mozognak és az elmélet csak később fejlődhetik belőlük, ha sikerül a kísérletek közben mutatkozó jelenségek közt bizonyos törvényszerűséget megállapítani.

Ma már a gyümölcsstermesztés terén három fő jelszó uralkodik: 1. a gyümölcs kitünősége, 2. a csomagolás czélszerűsége, 3. a szállítás és értékesítés biztossága és gyorsasága. Csak az a nemzet fog ezen a téren igazán boldogulni, a melyik a többiekkel nemcsak lépést bír tartani, hanem szakértelem és egyes ujitások dolgában a többit meg is bírja előzni. Mi a fönnebbi pontok kettejében előnyt nyerhetünk más népek fölött; egyrészt gyümölcsünk kitünősége révén, mert ha fölhasználjuk a legujabb vívmányokat, akkor a mi éghajlatunk terményeit nem egyhamar tudja idegen ország felülmulni. De a forgalom és értékesítés terén is olyan csodákat valósíthatnánk meg, a melyeket még az e téren leghaladottabb éjszakamerikaiak is megbámulnának. Magyarországon ugyanis a vasutak majdnem mind az állam tulajdonai vagy pedig kezelésében vannak; sőt a nem államiak is nagyon függenek, már a konkurrenzia folytán is, az államtól. Az államé továbbá a leghatalmasabb gépgyár. De máskülönbben is, a kormánynak Magyarországon olyan hatalma, befolyása van és olyan segédeszközök állanak rendelkezésére, hogy ehhez hasonlót sehol a világon nem találunk. Ugyszólván mindenét odaadta már a nemzet az államnak. Hogy ez jó-e így, vagy pedig nem jó, arról vitatkozni ez a hely nem alkalmas. De hogy éppen a kertészeti termények produkciója és forgalma tekintetében ez az állapot a világversenyben való érvényesülés czéljaira páratlanul alkalmas, azt nem nehéz megérteni.

Sajó Károly.

Kaliforniai kajszinbaraczk Miskolczon.

A borsodmegyei gazdasági egyesület főkertésze, Tax Péter ur, az idei rendkívül sikerült kajszintermés alkalmából, az érést megelőzőleg, elment egyik miskolczi cukrászhoz, hogy kajszin termését nála előre bealkudja. A cukrász, ki készítményeivel nemcsak a hazában, de külföldön is nagy forgalmat csinál, azzal fogadta a főkertész urat, hogy ő magyar kajszint nem vásárol, mert szükségleteit állandóan Kaliforniából fedezi, honnan *félannyiért, sőt olcsóbban kapja az árut, mintha itt helyben Miskolczon készen venné.*

A dolog sehogy se volt Tax ur előtt világos, hanem a cukrász hamar megértette vele az egész dolgot. Elvezette egy ladához, mely tele volt szárított és sűrűn préselt kajszinbaraczkkal s megmu-

tatta a ládán a kaliforniai feladó czég bélyegét, a felvevő vasuti állomás okmányát, tehát a dologban nem lehetett tovább kételkedni.

További kérdésre cukrászunk elmondotta, hogy ő a szárított kajszint egy trieszti kereskedő czég közvetítésével kapja, kinek utazója egy alkalommal az árut neki ajánlotta. Eleinte ő sem hitt a fülének, szédelgést sejtett a dologban, csak pár kilót rendelt próbaképpen, de a szállítmány megérkezése teljesen meggyőzte őt az amerikaiak szoliditásától s azóta állandóan onnan vásárol.

Az utazó-ügynöktől megtudta cukrászunk azt is, hogy a kaliforniai baraczk miért kerülhet potom áron hazánkba. Ugyanis Kaliforniában majdnem vadon nő és óriási területeken terem a kajszinbaraczk. Ezt a baraczkot ott helyben az olcsó szerecsen munkásokkal megszedetik, valamennyit kétfelé hasítják, a magvát kidobják s ezután gékényekre rakva, a napon megszáritják s ladába rakva, szétküldözik. A használati mód igen egyszerű. Ha pl. belőle baraczkízt akarnak készíteni, akkor az aszalványt használás előtt három nappal vízbe áztatják, az megduzzad, eredeti ízét, alakját, lágóságát visszanyeri, s ekkor aztán egészen úgy használják, mint a friss baraczkot. Tizennégy kiló szárított baraczkból cukrászunk szerint annyi íz lesz, mint egy métermázsa hazai baraczkból. Igen, mert ez a baraczk a hihetlenségig össze van a kaliforniai napon szárítva, s mag nincs benne, mint a mi métermázsa baraczkunkban, melyet tudvalevőleg magvastól adnak el. 14 kiló kaliforniai baraczk ára itt helyben Miskolczon 11 forint, s a vele egyenértékű métermázsa nyers magyar baraczkot 50—60, sőt olykor 70—80 koronáért lehet megvenni; rá tehát a kaliforniai vásár rendkívül előnyös. Hozzájárul ehhez, hogy a szárított baraczkot izzé akkor dolgozza föl, mikor van rá ideje, télen vagy tavasszal. Az aszalvány évek hosszú során eláll, anélkül, hogy a legkisebb romlásnak ki volna téve.

Ugyancsak említett cukrásztól tudom, hogy az ügynök jól záró üvegekben friss őszibaraczkot is hozott magával, melyek valami konzerváló folyadékban a hihetlenségig üdén megmaradtak. Megízeltte őket s úgy találta, hogy az ízük is alig változott valamit. Tehát legyünk elkészülve rá, hogy nemcsak kajszin, hanem őszibaraczk termésünk hazai piacán is néhány év múlva ott látjuk magunk mellett vetélytársul az élelmes yankeet. Hiába! nincs párja az életrevalóságnak! Mi kétségbe esünk, ha nagy termésünk van, de az amerikai gyakorlati esze nem nyugszik bele, hogy terményeit értékesíteni ne tudja, hogy ez értékes gyümölcsök fölöslegét pálinkás üstbe dobja. Ő kutat, kísérletez, töri azt a száraz, csontos koponyáját a gyakorlati dolgokon s nem nyugszik, míg fáradozásait és kísérletezéseit siker nem koronázza.

Néhány év előtt egy helybeli nagy füszerkereskedő azzal lepette meg, hogy amerikai almát kínált megvételre, melyet ő tengeren tulnanról nagyban szállítottatott. Már az érdekesség kedvéért

sem tesszük. A mi a mandula- és őszibarackfáknak mint alanyoknak tartósságát illeti, az körülbelül egyre megy, akár alacsonyan, akár közepmagasan szemezzük is be azokat; mert rendellenes teleken egyformán szenvednek. Rendes időjárás mellett a talaj minősége szerint e két alany tartóssága különböző lehet. A hol a mandula jól érzi magát, ott ez mindenesetre tartósabb, illetőleg hosszabb életű fa már természeténél fogva, mint az őszibarack. A jelen esetben, midőn nyirkos homok-talajról van szó, úgy véljük, az őszibarack tartósabb alanyt szolgáltathat, mint a mandula, mely a szárazabb, kötött, meszes talajokban érzi magát otthon. Homokon vad állapotban nem igen találni mandulát, ellenben a vad őszibarack épügy, mint a magról kelt használható fajták, nem tartozik a ritkaságok közé. Ez is véleményünk mellett bizonyít.

A.
148. *Felelet.* Erre a kérdésre nagyrésztben az előző feleletben adtam meg a szükséges felvilágosítást, miért is itt csak rövidesen jelezhetem, hogy a homok-talajban az őszibarackot, mint alanyt tartósabbnak vélem, mint a mandulát. Ha talajában a duránczi szilva díszlik, úgy ennek magcsemetét is felhasználhatja az őszibarackok alanyául, sőt utolsó esetben még a tengeri-, potyóka- vagy vadkajszinra is lehet sikerrel oltani az őszibarackot. Természetes, hogy az egyes gyümölcsnemek alanyait saját talajában mindenki kísérleti uton állapíthatja meg vagy legalább is a szomszédokban díszlő fákról vonhat következtetéseket.

A.
149. *Felelet.* A felsorolt őszibarackfajták közül eddig — tudtommal — csak az egy Vezérle duránczi barack az, a melyik magról is megtartja fajtája jellegzetes tulajdonságait. Szintugy — előttem valószínűnek látszik az is, hogy az Amsden családjába tartozó amerikai korai fajták, a minő az Alexander korai, Garland kormányzó, Arkanzas és hasonlók, nem mások, mint az Amsden magcsemetéi, mert hisz tudvalevőleg ez volt az első eme sorozatban, a mely az Óceánon átkelt, hogy meghódítsa az őszibarackok kedvelőit. Nincsenek személyes tapasztalataim, de úgy vélem, nem tévedek, ha azt állítom, hogy ha bármely gyümölcsfajta és így az őszibarack is, elszigetelten, tehát magányosan áll, és csak saját virágpóra termékenyíti meg: vagy saját ősére, tehát a vadra, vagy önmagára üt. Uj fajta ez esetben ugyanazon körülmények között tehát nem támadhat. Nagyobb lehet, de ez talaj, mivélés és conditióbeli eltérés, ami különösen az őszibaracknál tapasztalható, de nem fajtabeli eltérés.

A.
150. *Kérdés.* Alacsony fekvésű homok-talajon 1899-ban szőlőt ültettem, amely igen jól sikerült s erős fejlődésnek indult. Az első két évben semmi elváltozást nem észleltem. ez évben azonban a melegség beálltával a telep szélein s egyes mélyebb fekvésű helyein a szőlőlevelek vörös rozdszínű foltokat kaptak, összezsugorodtak s a tőkék fejlődésében is visszaesés mutatkozott. Gazdák állítása szerint a talaj szikes tartalma okozza e visszafajlódást, mit valószínűnek tartok, mert a telep

szikes kaszáló által van környezve. Kérek szives felvilágosítást és tanácsot a baj okait és a védekezést illetőleg. Egyes gazdák sertéstrágyát ajánlanak; hasznos-e ez szárított állapotban?

Páhi.

Cs. J.

150. *Felelet.* Láthatlanban nem tudhatjuk pontos okát mondani a szőlő elváltozásának; lehetségesnek tartjuk, hogy a talaj szikes volta okozhatja. Méltóztassék gipsz-tartalmu műtrágyával (trágyagipsz) a beteg részeken kísérletet tenni és ebből négyzetméterenként 0.18—0.20 kgot használni. Amennyiben elegendő istálló-trágyája van, tessék ezt alkalmazni, jobb szolgálatot fog tenni, mint a kiszáritott sertéstrágya. Lehet azonban, hogy valami gomba-betegség is bántja, azért tessék a beteg levelekből néhány példányt az országos szőlőkísérleti állomás és ampelologiai intézetnek küldeni (Budapest, I. Attila-körút 15. sz.). Ott díjtalanul meghatározzák a betegséget és tudatják a védekezés módját.

Rz.

151. *Kérdés.* A következő szőlőoltványaim vannak: Muscat royal, M. Ottonel, Piros és fehér gyöngy, Olasz rizling, Erdélyi, Fűszeres tramini, Piros bakar, Ezerjő, Précoce de Malingres, Madelaine angevine. Ez utóbbi mellé, hogy lehetőleg ne rugjon, ezen fajták közül melyiket volna célszerű váltósortba ültetni?

Hajdu-Szovát.

G. Zs.

151. *Felelet.* A felsorolt fajtákból a Précoce de Malingres és Olasz rizling látszik a legmegfelelőbbnek. A Kék portugézi, Carbenet, Sauvignon, Kék muskotály, Oporto, Cabernet noire, Furmint szintén olyan fajták, amelyek e tekintetben megfelelnek.

A legmegfelelőbb tanácsadója azonban csak saját tapasztalata lehet, ha t. i. meglevő fajtái közül megfigyeli, melyek azok, amelyek egy időben, lehetőleg egy napon kezdenek virágozni a Madelaine angevinevel? Ezzel tessék elegyesen ültetni. Teljesen beváló tanácsot adni azért nem lehet, mert nem minden vidéken virágznak bizonyos szőlőfajták egy időben. A Mad. angevine hiányos megtermékenyülése virágjainak hibás fejlődésétől származik, azért kell vele egy időben virágzó fajtát elegyesen ültetni. Némelyeknek az az eljárása, hogy valamely rugó természetű fajtaival egy időben érő fajtát ültetnek vele elegyesen a rugás meggátolása céljából, helytelen.

Rz.

152. *Kérdés.* Minők a Sophora japonica talajigényei, fája szerszám- és tűzifának alkalmas-e, mikor van a mag elvetésének ideje, a mag vetés előtt áztatandó vagy megforrázandó-e?

153. *Kérdés.* A tavaszi fagyok ellen megvédhető-e teljes sikerrel a szőlők az ujabban használatba vett tőzeg-fáklyával?

NagyVenyim.

H. P.

152. *Felelet.* A Sophora japonica védett állást és jó, humusdus kerti talajt igényel. Vetni lehet tavasszal vető-ládákba; ha 3—4 levele van, akkor kell iskolába kiültetni. Magvát vetés előtt áztatni vagy páczolni nem kell. Fája szerszám- és tűzifának is alkalmas.

153. *Felelet.* A kérdéses anyaggal való füstölésnek feltétlen sikere nincs, sőt inkább azt mondhatnók, hogy csekély; erős fagyok ellen pedig jóformán semmi. Ha csak egy, főképpen kis területtel bíró tulajdonos, védekezik vele, alig van némi sikere. Lehetőleg nagy területen kell egyértelműen védekezni, akkor van a füstölési eljárásnak valami haszna. Erre a célra azonban a régi módi, nyirkos szalmával, lombbal stb. való füstgerjesztés megfelelőbb.

Rz.

154. *Kérdés.* A nyár folyamán összegyűjtött, tehát friss lótrágyát ezélszerű-e már ősszel a konyhakertben és gyümölcsösben szétszórni és beásatni vagy jobb azt a télen át egy rakáson hagyni és csak a tavasszal a fenti módon értékesíteni? A talaj homokos.

Budapest.

Sz. S.

154. *Felelet.* Tekintettel a talaj homokos volta, melynek következtében annak áteresztő képessége igen nagy, táplálék-lekötő képessége ellenben aránylag kisebb, — helyesebb lesz nem alkalmazni éretlen, friss lótrágyát. Sokkal célszerűbb lesz azt előbb összeérlelni és ha már porhanyóvá vált, csak akkor használni fel. A fő dolog az, hogy a gyökerekkel közvetlenül ne érintkezzen éretlen trágya vagy ennek a leve, mert ezt a növény nagyon megsínyli. Minél érettebb a trágya, annál kisebb ez a veszedelem. Végül megjegyzem, hogy az aránylag heves természetű lótrágyának homokon való alkalmazásánál ajánlatos a talajt bő öntözéssel kellő nedvesen tartani, hogy a trágya tulheves voltát mérsékeljük. Ez egyébiránt a táplálkozás előmozdítása végett is szükséges.

Gy.

155. *Kérdés.* Szőlőkertemet 4 sor dróttal kerítettem be, melléje 1899. év őszén 1 éves Gleditschia csemetéket ültettem 2 sorban. A gleditschiából sok kivesszett; még az ősszel is lesz mit pótolnom. — A vonatkozó szakkönyvek sövénynek roppant ajánlják, hogy a csemetéket csupán egy sorban ültessék, minden csemetéből azután 2 hajtást neveljenek, melyek 45 fok szög alatt egymást keresztezzék és a keresztezés helye dróttal összeköttessék, mi által a hajtások összeforrnak és áthatlan, tartós sövényt adnak, amely nem kopaszodik fel. Nekem, arra való tekintettel, hogy arra alkalmas munkást nehezen, aligha kapnék és keretem kerületének hossza 550 méter, s így a munka felette drága lenne, több bizalmam van a kettős sorhoz, egyenesen nevelve. Azonban a felkopaszodásnak is elejét akarván venni; kérdésem: Miként neveljem és ápoljam az eleven sövényt, melyik a helyesebb, célszerűbb? Miként lehetne a felkopaszodásnak elejét venni?

156. *Kérdés.* Kerti lakásom egyik fala mellé az eresz alá 3 év előtt lugasnak szőlőt ültettem. A szőlőt csaknem szorosan a fal mellett van, — mitévő legyek?

157. *Kérdés.* Szabad-e a hársfákat trágyázni, mivel, miként és mikor?

158. *Kérdés.* Kertemet 1900. év tavaszán perjefü, lóhere és luczerna keveréssel vettem be. A talaj száraz, meszes, emellett partos és ki van

téve a nap hevének. Szeretném megtrágyázni, miként, mivel és mikor tegyem azt. Mútrágyával alkalmasabb lenne nekem, mert az istálló-trágya beszerzése sok utánjárással van összekötve.

159. *Kérdés.* Van-e a magyar szakirodalomban oly könyv, amelyben az alma, körte, szilva s egyéb gyümölcsfajok körülményesen vannak leírva. Szíveskedjék ilyen német szakkönyvet is megjelölni.

Kassa.

Dr. K. V.

155. *Felelet.* Tessék az utolsó évi növekedés fáját hosszúságának legalább felére megkurtítani, hogy a megmaradott rész minden rügye kihajtsa és alul is elágazzék. Ha ezt elmulasztja, legyen bár egysoros vagy kétsoros az ültetés, alulról fel fog kopaszodni. Az egysoros ültetést jobban ajánljuk, mert helyet kimélnünk vele, a célra is jobban megfelel és így nem szolgál a rovarok jól védett tanyájául. Alakítás céljából metszeni mindaddig kell, amíg legalább 120—150 cm. magas lesz, de ezután is évenként kell metszeni, hogy alakjában megmaradjon; ez a metszés azonban már az úgynevezett sövény nyese ollóval végezhető és gyorsan megy. A művelési eljárást lapunkban már több ízben ismertettük és bizonyára a hivatkozott szakkönyvekben is le van írva.

Rz.

156. *Felelet.* Ha a szőlő a falhoz való szoros ültetés dacára is jól fejlődik, tessék helyén hagyni, talaját évenként felásni és legalább minden két évben megtrágyázni. Ha azonban a szorosan való falmelletti ültetés hátrányos volta mutatkoznék, — tessék minden tö körül egy 70—80 cm. mély és 1 m² területű gödröt ásatni, ezt jó földdel megtölteni és ebbe a rendes döntési eljárással a tőkét úgy eldönteni, hogy azok a faltól legalább 20—30 cm-re legyenek, hogy így a gyökérzetnek fejlődésre helye maradjon. A fejlődő hajtásokat a falhoz lehet majd huzni.

Rz.

157. *Felelet.* A hársfát is csak abban az állapotban és gondozásban kell részesíteni, amint az egyéb honi lombos fáknál szokásban van. Trágyázni jó, erőteljes agyag- vagy vályog-talajban, sőt a humuszos homok-talajban sem kell, ha azt látjuk, hogy rendszeresen növekedik és fejlődik. Sovány talajban legháládatosabb az istálló-trágya iránt, de szereti a trágyalével (higitva) való öntözést is. Trágyázni a korona széle irányában tavasszal legtanácsosabb, fel kell mintegy 20—25 cm. mélyen ásni és ezzel betemetni a trágyát. A higitott trágyalével való öntözés is előmozdítja a fejlődését; — ez egy évad alatt egyszer vagy kétszer elegendő.

158. *Felelet.* A leirt körülmények között legmegfelelőbbnek vélnök az istálló-trágyával való behintést, mintegy 10—15 cm. vastagon. Ezt ősszel kell végezni, hogy a csapadék kiáztassa és a trágyában volt táplálékot a gyökerekhez juttassa. Az így kiáztatott trágyát, most már majdnem tiszta szalmát, a vegetatio megindulása előtt fel kell gerblyézni és onnét elhordatni. A mútrágyák közül a chilisálétrom tenne legjobb szolgálatot, — ezt a tavasz beálltával kell elhinteni, kataszt. holdankint mintegy 40—50 kgot.

Rz.

159. *Felelet.* Erre a célra legjobban meg-

felel Berezky Máté »Gyümölcsészeti vázlatok« című műve. Megrendelhető a Kir. magy. természettudományi társulatnál (Budapest, Erzsébet-körút 1 szám). Német nyelven Lucas-Oberdick, Illustriertes Handbuch der Obstkunde és Lauche Deutsche Pomologie című műve a leghasználatosabbak. Megrendelhetők minden könyvkereskedésben. *Rz.*

160. *Kérdés.* Kilencz szilvafám kipusztult. Kérgeik a mellékelt forgácsokhoz hasonlóan átfurottak s bennök apró fehér kukacok és bogarak voltak. Tizedik fámát még nem vágattam ki, mert még néhány zöld levele van, de annak kérgén is gombostűfoknyi pontok vannak s belőlök apró mézga szemcsék ülnek a felületen. Egyenlő baj ez a most bemutatott részletekkel? Mit tegyek ellene?

Szinér-Váralja.

Sz. B.

160. *Felelet.* A szilvafakéregben talált bogár neve *Scolytus pruni* Ratz., mely egyébiránt más gyümölcsfákon is található, így: alma-, birsalma-, kajszin-, őszibarack- és cseresznyefákon. Védekezés céljából tavaszkor a megfirt ágakat le kell vágni és elégetni; a megfirt törzseket faviasszal vagy kátránnyal szokták eltömni. Ha tömegesen találkoznának ilyen megfirt fák, célszerűnek bizonyult az összes ágakat és a törzset is a Leinweber-féle kenőccsel bekenni, melyet magunk is a következő módon készíthetünk: 5 kgr. kapadohányt 50 liter meleg vízzel öntsünk le és hagyjuk meleg helyiségben 24 órán át. Ezután facsarjuk bele jól a dohány levét és adjunk a folyadékhoz a dohánynak megfelelő mennyiségű marhavért és kétannyi oltott meszet, végül még tizenhatannyi friss tehénganajt. A jól összekevert tömeget kenjük rá a törzsre meg az ágakra, még pedig naponként újra, vagy 4—5 ízben, a míg vastag réteg nem borítja a kérgeket.

Sch.

161. *Kérdés.* Nehány almafán kéreg betegséget fedeztem fel, mely az egyik fán már tulságosan fellépett. Kérem, nem kéreg-szű-val állunk-e szemben? és mi módon védekezhetnék ellene sikerrel?

Budapest,

S. N.

161. *Felelet.* A beküldött almafakérget csakugyan szűbogár támadta meg; tessék erre vonatkozólag az előző 160. számú hasonló tárgyú feleletet figyelembe venni.

Sch.

162. *Kérdés.* 3-ik éves Szlankamenka szőlővesszőm, amely az idén igen bő termést hozott, alkalmas-e új szőlő telepítésére dugványul?

163. *Kérdés.* Van 4 hold szőlőm, ebből 2 $\frac{1}{2}$ h. Szlankamenka, $\frac{1}{2}$ h. Fehér bakar, $\frac{1}{2}$ h. Mézes fehér, $\frac{1}{2}$ h. Olasz rizling. A jövő év tavaszán még egy holdat szándékozom szőlővel beültetni, nem tudom azonban magamat elhatározni, hogy Olasz rizlinggel vagy Kövidinkával ültessem-e be? Erre kérem szives tanácsukat.

Kis-Kőrös,

M. A.

162. *Felelet.* Ha a most 3-ik éves ültetésű Szlankamenka tőkék, amint írja, bőven termettek, ha a hajtások jól beértek, jégverés, peronospora, lisztharmat, vagy más betegség nyoma nincs rajtuk, úgy azokat mint dugványokat fel lehet már használni.

Rz.

163. *Felelet.* Egyaránt megfelel az Olasz-rizling és a Kövidinka is. Mindegyik alkalmas arra, hogyha a már meglevők termésével összeházasítja, ezek minőségét emelje.

Rz.

164. *Kérdés.* Szőlőmben tetemes kárt okoznak a vadak: fácány, fogoly, nyul, róka stb. Kérem legyen kegyes felvilágosítani, hogy ezen állatokat fegyvertartási engedéllyel pusztíthatom-e?

Kapos-Keresztur.

K. J.

164. *Felelet.* A vadászati törvény 2. §. 2-ik pontja szerint a tulajdonos a vadászati jogot kétszáz holdnál kisebb területen is gyakorolhatja, ha az kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolással el van zárva, belső telket, szőlőt vagy állandó szigeteket képez. Ugyanezen törvény 18. §-a szerint: Kerítéssel kellőleg elzárt oly helyeken, melyeken a vad ki nem válthat, a tulajdonos vagy vadászati bérlő a vadászatot minden időben (tehát még a tilalmi időszakban is) gyakorolhatja és megengedheti. Ezek szerint a szőlőben a vadászatot gyakorolhatja, illetve a kárttevő állatokat és madarakat lelőheti.

Rz.

165. *Kérdés.* Kezelésem alatt álló szőlő- és gyümölcsstelepen oly nagy számban vannak a darazsak, hogy a szőlő- és gyümölcsstermésünk nagy részét tönkre teszik. Kérem, méltóztassék engem értesíteni, hogyan lehet azok ellen védekezni és mivel?

Péczel.

M. M.

165. *Felelet.* A fákon érő gyümölcsöt a darazsak ellen alig lehet biztosan megmenteni, ugyanez vonatkozik a szőlők megvédésére is. Látható eredményt csak az irtó hadjárat ad, de ez is csak akkor, ha a vidéknek összes termelői egyaránt fognak a darazsak elpusztításához. Erre pedig főképpen két módunk van; az egyik szerint a kertben vagy telepen a gyümölcsfák ágaira orvosságos üvegeket akasztunk, melyet félig töltünk meg higitott mézzel vagy cukros vízzel a darazsak csalogatására és azt érzük el vele, hogy a belemászott darazsak nem tudnak a vékonynyaku üvegből kiszabadulni, hanem a folyadékba fulnak; másik irtó mód a darázs-fészkeknek lehetőleg éjjel való elpusztítása, mert ekkor a darázs mind benne van és megölhető, egyszerűen úgy, hogy éghető folyadékkal hirtelen leöntjük és azonnal meggyújtjuk; égés közben kénport is lehet rá hinteni a tökéletes elpusztítás céljából.

166. *Kérdés.* A virágos kel vagy karfiol magva melegágyban vagy szabadföldben termesztendő-e?

167. *Kérdés.* Törpe, illetőleg alakfák művelésére alkalmas könyv van-e magyar nyelven, ki a szerzője és hol kapható?

Zrinyifalva.

H. L.

166. *Felelet.* A virágoskél magvainak termesztése nehéz és körülményes, éppen e miatt olyan drága a mag. Lehet ezt a szabad földben szeptember első harmadában vetett és gondosan átteleltetett palántákból, a melyeket tavasszal jól előkészített talajba rakunk ki, termesztetni. Lehet akképpen is, hogy a kifejlett szép rózsájú virágos kélt ősszel a fagyok beállta előtt gyökérlábtával kisedjük, megtisztogatás után fagymentes, szellős félig világos pinczében laza homokos földbe ültetve,

átteleltetjük és tavasszal a teljesen ép töveket kirkjuk maghozóknak. Lehet végül a kora tavasszal nevelt palántákból is magvakat nyerni, ezeket azonban már jobb ablak alatt tartani, mert a magvak későn érnek meg és fejlődésükben a dér megállíthatja, illetőleg tönkre teheti őket. Itt nem lehet az egész termesztést részletezni, lehet azonban, hogy a tél folyamán egy önálló cikkben foglalkozunk majd eme kérdéssel is. A.

167. *Felelet.* Az alakfák nevelésével és kezelésével foglalkozó önálló magyar munkánk nincsen. Író csak akadna, de kiadó nem kapható, mert ez olyan költséges vállalkozás, hogy előre látható a beálló nagy deficit. Addig is, míg ilyen akadna, úgy kell ezen segíteni, hogy több könyvből böngésszük össze a mire szükségünk van. E célra ajánljuk: *Biró Pál Kertészeti kézikönyvét és Lucas-Villási Gyümölcsfatermesztését*, megszerezhetők bármely könyvtár útján. A.

Vegyes közlemények.

Külföldi gyümölcsvásárló. Előző számunkban több külföldi gyümölcskereskedő címét közöltük, a kik gyümölcsöt — kivált almát — nagyban vásárolni óhajtanak. Ezekhez pótlólag még hozzájegyezzük a köv. címet: *Obsthändler Pzum Felde Borstel, York (Hannover).*

Gyümölcsstermesztési és forgalmi viszonyok a külföldön. Varsói főkonzulátusunk az orosz-lengyelországi gyümölcsstermesztésről augusztus havi jelentésében a következőket írja: Az ideai gyümölcsstermesztés igen bő; minőségileg nem a legjobb ugyan, mennyiség tekintetében azonban messze felülmúlja a múlt évi termést. — Az első küldemények a következő árakon keltek el: Alma: 6—12 rubel q-ként, körte: 8—12 rubel q-ként, szilva, mely a legbővebb termést adta, alig ért el 4'50—7 rubel árt.

Kiewből írják, hogy a gyümölcsstermesztés Dél-nyugati Oroszországban jól ütött ki. Podoliában és Volhyniában bőven termelt alma, körte és szilva. A kievi kormányzóságban körte, Csernigovban alma termelt sok. Charkov és Poltava kormányzóságokban a termés sokat szenvedett a rovaroktól. A kievi piacon az alma pudja 0'80—1'20 rubel, a körtéé 1'00—1'50 r., a szilváé 0'60—0'80 rubel.

Tiflisből jelentik, hogy a Kaukazon-tuli területen a gyümölcsöt főleg a 3000—4500 láb magasságu régiókban termelik, mintegy 67,000 hektár kiterjedésben. Tiflis kormányzóság Achalzich, Achalkaaki és Gori kerületeiben főleg almát és körtét termelnek és a kivitel értéke mintegy 260,000 rubel. Zakataly kerületből 1'400,000 rubel értékű mogyorót és ugyanannyi értékű körtét exportálnak. Erivanban inkább baraczkot, őszibaraczkot és szilvát termelnek. A kivitelt itt nagyon nehezíti a vasutak hiánya. A gyümölcsöt ott főleg aszalt állapotban hozzák forgalomba. Kutuisban inkább a korán érő gyümölcsöt (cseresznye, meggy, szilva, baraczk és füge) termelik, de az ideai termés csekély cukortartalmu volt. Az árak az idején szerint változnak. A cseresznye pudja kezdetben 15 kopek; az almáé

20 és 80 kopek közt változik. Fabogyó főleg az artwini kerületben terem és pudja 60—100 kopek. Batum környékén van vagy 1500 narancsfa; a citrom jobbára elfagyott. Kutais enyhe égálja alatt a fűzelékneműek korán érnek és a virágtenyésztés nagy lendületet vett.

Drezdából írják, hogy a gyümölcsüzlet az idén korán kezdődött. Magyarországból már augusztus első felében érkezett oda paradicsom, dinnye, szilva és alma és a készlet jól kelt. A hó végén szerb szilva is érkezett a piacra jó állapotban. Igen jól fejlődött az üzlet az olasz asztali szőlőben, mely korán érkezett és édes volt. A szüret bő volt és az árak igen olcsók, úgy hogy a magyar szőlők versenye meg van nehezítve. Alma már vagonszámra érkezik Stajerországból és Magyarországból és jól kél, bár a német termés is jó volt.

Münchenben a bajor Central- und Darlehenskasse gyümölcseladó közvetítő helye (Vermittlungsstelle) augusztus végén a következő árakat jegyezte mázsánkiint márkákban: ribiszke 12'00, piszke 10'50, áfonya, 11'75 málna 29'00, korán érő körte 10—20, korai alma 10—18, baraczk 32'00 őszibaraczk 30'00, szilva 10'00 márká.

Gyümölcsárak a budapesti Hiv. Vásárcsarnok Értékesítő szerint a nagy eladásnál szept. 16—18-ig 100 kg-onként koronákban: *Alma*, közönséges, kevert 8—12, válogatva 12—18, rétesbe való 14—24, jobb fajták 16—26. — *Körte*, közönséges, kevert 10—12, válogatva 14—26, jobb fajták 14—30, I. vajkörték 36—60. — *Besztercei szilva*, I. 12—18. II. 8—12. — *Ringló*, 10—16. — *Őszibaraczk*, duránczi 8—24, magvaváló 8—24, finom fajták 40—60. — *Szölő*, Chasselas-ok 24—40, Mézesfehér 22—24, Passatutti 40—56, Oporto 20—24, kevert 18—28, bornak való 16—18. — *Dió*, kemény héjú 24—28. — *Mogyoró*, apró 72—80.

Gyümölcs-, szőlő- és kertészeti kiállítások: *A szegedi gazd. egyesület* szept. 22—25-ig Szegeden kerületi bor-, szőlő-, gyümölcs-, konyhakertészeti és gyümölcskonzerv-kiállítást rendez, Csongrád- és a határos vármegyék gazdáinak saját termelésű tárgyaiból és konzerv-készítményeiből. *A técsői önművelődési egyesület* gazdasági bizottsága szeptember 22-től október 6-ig vásárral összekötött gyümölcskiállítást rendez. *Az abauj-tornavármegyei gazdasági egyesület* Borsod-, Sáros-, Szepes- és Zemplénvármegyék gazd. egyesületeivel karöltve *Kassán* október 12—14-én a Schalkház-szállodában gyümölcsvásárral és szakelőadásokkal egybekapcsolt gyümölcs- és általános kertészeti kiállítást rendez. Bejelentési határidő szeptember 25, beküldési határidő október 10.

A szabadkai földmivesiskola november 1-én megnyíló kétéves tanfolyamára az igazgatóság már mostantól kezdve elfogad jelentkezéseket. Felvételnél: 16 évet betöltött, írni és olvasni jól tudó, egészséges gazdaifjak, a kik havi 30 korona ellátási díj ellenében a gazdasági, kertészeti és szőlőművelési szakokban kiképzést kapnak és ellátásban részesülnek. Beiratkozni kívánóknak az igazgatóság (Palics) szívesen ad részletes tájékoztatást.